

Naturverdier i tilknytning til Nordby idrettsanlegg i Rælingen kommune

Ole J. Lønnve

BioFokus-notat 2017-50

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Grindaker as Landskapsarkitekter kartlagt naturverdier ved planlagte Nordby idrettsanlegg og Nordby skole i Rælingen kommune i Akershus. Kartleggingen ble gjort i forbindelse med et planlagt idrettsanlegg med kunstgressbane ved Nordby skole. Det ble konstatert naturverdier i tilknytning til planområdet. Ravinedalen ved Nordby ble avgrenset og gitt verdi som lokalt viktig (C verdi). Naturtypelokaliteten Nordby øst, som er en del av ravinedalen, ble revidert m.h.p. avgrensning og beskrivelse og verdien som viktig (B verdi) ble oppretholdt.

Nøkkelord

Rælingen
Nordby
Naturkvaliteter
Naturtyper
Ravinedal
Rødlistearter
Svartelistearter
Biologiske verdier

Omslag

Flekkjuke (*Postia fragilis*) på en granlåg. Foto: Ole J. Lønnve

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-620-1

BioFokus-notat 2017-50

Tittel

Naturverdier i tilknytning til Nordby idrettsanlegg i Rælingen kommune

Forfatter

Ole J. Lønnve

Dato

17. november 2017

Antall sider

10 sider + vedlegg

Refereres som

Lønnve, O. J. 2017. Naturverdier i tilknytning til Nordby i Rælingen kommune. BioFokus-notat 2017-50 Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Kvalitetssikring

Terje Blindheim, BioFokus

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

Grindaker AS

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig. Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra: <http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO

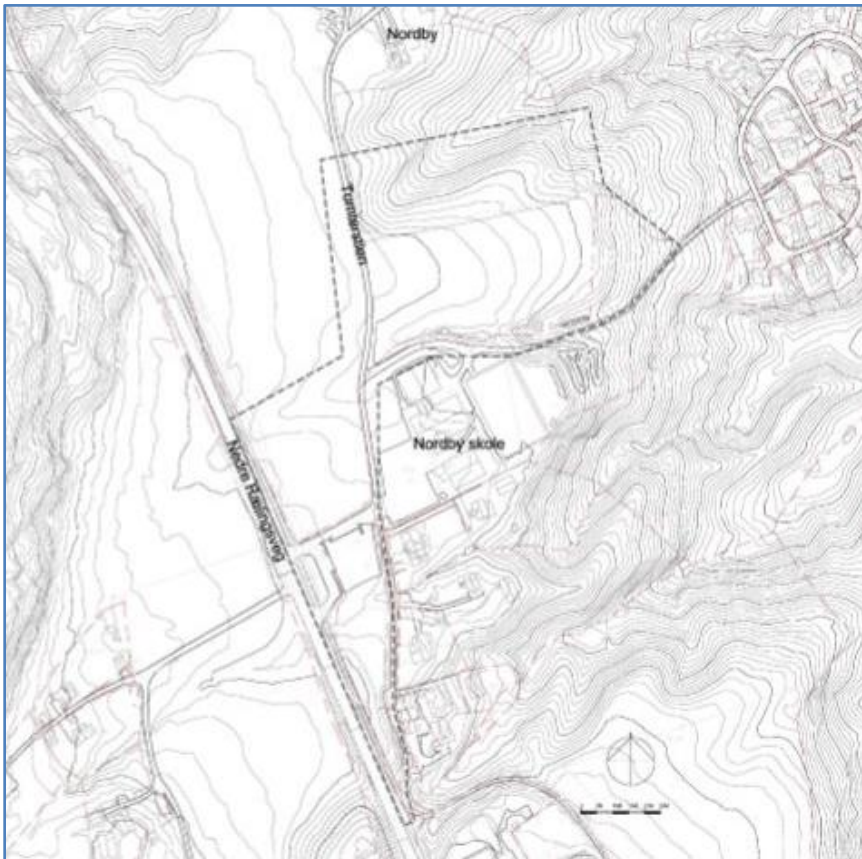
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Innledning / Bakgrunn

BioFokus har på oppdrag for Grindaker as Landskapsarkitekter v/ Ida Grjøtheim kartlagt naturverdier ved Nordby skole i Rælingen kommune i Akershus. Kartleggingen ble gjort i forbindelse med et planlagt idrettsanlegg med kunstgressbane ved Nordby skole.

Planområdet (figur 1) ligger i tilknytning til Nordby skole. Mye av planområdet omfatter dyrket mark eller annen påvirket fastmark. Imidlertid går deler av planområdet inn i overkant av en mindre ravinedal i nord mot Nordby. Planområdet grenser også mot en ravinedal helt i sør (ved enden av Tomterstien).

Ravinedaler er en spesiell landskapsform (geotop) og utgjør en internasjonalt sjelden naturtype/landskapstype, som Norge sammen med bl.a. Sverige og Kanada har et spesielt ansvar for (Erikstad 2014). Ravinedaler forekommer i områder med tykke lag av marin leire, i Norge spesielt i Trøndelag og i lavereliggende områder på Østlandet. Geotopen ravinedal er vurdert som sårbar på norsk rødliste for naturtyper (Lindgaard og Henriksen 2011).

Figur 1. Oversikt over planområdet (stiplet linje) ved Nordby i Rælingen kommune. Tilsendt fra oppdragsgiver

Metode

Feltarbeid

Kartleggingen ble foretatt 27. oktober 2017. Området ble befart til fots. Bilder ble tatt for dokumentasjon. Stedfesting av viktige funn ble koordinatfestet med en håndholdt GPS (Garmin Colorado 300). Det er viktig å være klar over at koordinatfestingen med GPS kan ha en feilmargin på opp mot ± 10 meter, avhengig av satellittposisjonene.

Ved kartlegging av området følges generelt metodikken gitt i DN-håndbok 13, 2. utgave (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). For kartlegging og vurdering av ravinesystemer følges metodikk og anbefalinger gitt i utkast til nytt faktaark for ravinedaler (Erikstad 2014). Se utdypende informasjon om kriterier og verdisetting av naturtyper nedenfor. Naturbase (Miljødirektoratet 2017) og Artskart (Artsdatabanken og GBIF-Norge 2017) ble sjekket for eventuelle tidligere funn av arter og naturtyper innenfor det undersøkte området. Alle artsfunn fra undersøkelsen er tilgjengeliggjort for Artskart gjennom BioFokus' ArtsfunnBase (BAB). Alle avgrensede naturtyper er lagt inn i N2000-database, og vil bli offentlig tilgjengeliggjort i Naturbase.

Når det gjelder avgrensning av lokaliteter, er dette gjort ved hjelp av ortofoto i QGIS.

Det er viktig å understreke at denne kartleggingen ikke er en spesifikk artskartlegging, selv om arter og artsmangfold alltid vil være sentralt under kartleggingen og de vurderingene som gjøres, men en kartlegging som i best mulig grad er ment å fange opp potensielle naturverdier innenfor planområdet. Hva man finner av arter avhenger dessuten veldig av årstid, f.eks. ville utvalget av jordboende sopp eller insekter vært veldig forskjellig hvis kartleggingen hadde vært utført på våren. Således ville en kartlegging på en annen tid på året gitt andre resultater mht. arter.

Kriterier for utvelgelse av viktige naturtyper

Følgende kriterier er viktige ved utvelgelse av viktige naturtyper:

- Naturtypers sjeldenhet i landskapet
- Forekomst av viktige nøkkelementer
- (Gode) forekomster av signalarter eller rødlistede arter
- Områdets topografiske og geografiske plassering
- Områdets evne til å fylle en funksjon for bevaring av biologisk mangfold og landskapsformer.

Verdisetting

Verdisetting representerer en innbyrdes rangering av det biologiske mangfoldet eller landskapstyper. Denne verdien gjenspeiler en vurdering av dagens tilstand. Ut over dette er det også interessant å vurdere det framtidige potensialet for biologisk mangfold under gitte omstendigheter. Disse omstendighetene kan f.eks. være fri utvikling av gammel skog eller videre skjøtsel av slåtteeenger eller naturbeitemark; tiltak som vil opprettholde eller ytterligere forbedre betingelsene for et rikt biologisk mangfold i naturtypen. Verdisettingen baserer seg på direkte betydning for bevaring av det biologiske mangfoldet, og ikke bruksverdier av mangfoldet til forskning, undervisning, friluftsliv, næringsinteresser o.l. Rangeringen bygger på følgende overordnede prinsipper:

- Naturtyper og arter som er sjeldne er viktigere objekter for forvaltningen enn de som er vanlige.
- Naturtyper og arter som er i tilbakegang er viktigere objekter for forvaltningen enn de som har stabile forekomster eller er i framgang. Verdisetting av utvalgte områder følger DN-håndbok 13 og brev fra DN av 03.06.1999 om verdisetting av lokalt viktige områder, C-områder. Systemet har tre verdikategorier: Svært viktig - A, Viktig - B og Lokalt viktig - C.

DN gir følgende kriterier for rangering av lokaliteter innen en naturtype:

- Størrelse og velutviklethet
- Grad av tekniske inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt). DN-håndbok 13 legger opp til et rigid system der artsfunn i visse rødlistekategorier automatisk skal gi naturtypen A- eller B-status. Rødlistekategorier følger den siste utgaven av den norske rødlista (Henriksen og Hilmo 2015). I tillegg til hovedretningslinjene i håndbok 13, bruker BioFokus erfaring og skjønn i verdisettingen.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven legger føringer for hvordan naturens mangfold skal tas hensyn til ved ulike typer planlagte tiltak (Naturmangfoldloven). Nedenfor er paragraf 8-10 under kap. II (alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk) listet og hver paragraf er kommentert med utgangspunkt i BioFokus sin rolle i planprosjektet.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til

kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

- Vitenskapelig kunnskap kan være vanskelig å definere, men BioFokus baserer bl.a. sine vurderinger på den norske rødlisten for truede arter (Henriksen og Hilmo 2015), rødlisten for truede naturtyper (Lindgaard og Henriksen 2011), Artsdatabankens oversikt over alle norske arters utbredelse (Artsdatabanken 2017) og Miljødirektoratet sin oversikt over prioriterte og utvalgte naturtyper, informasjon om vilt, samt prioriterte arter (Miljødirektoratet 2017). I tillegg finnes det store mengder informasjon fra biologiske undersøkelser gjennom flere tiår som vi bruker aktivt i våre vurderinger.
- BioFokus kartlegger artsmangfoldet og dokumenterer dette gjennom Artskart sine løsninger.
- Vi avgrensner og verdivurderer naturtyper i henhold til DN håndbok 13.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

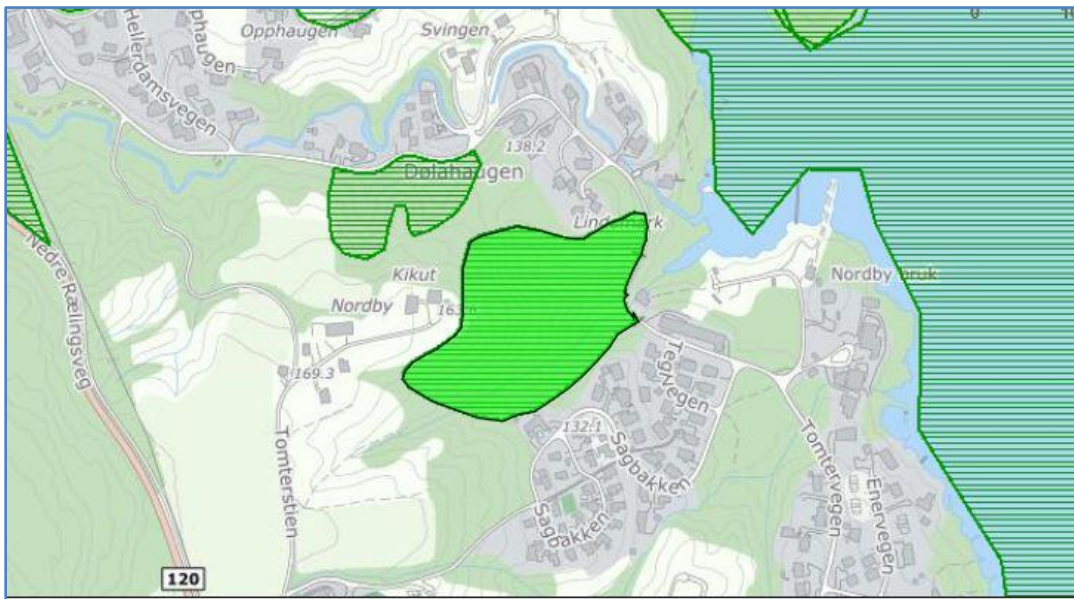
Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

- Det vil ikke være mulig i løpet av en enkelt undersøkelse å få en fullstendig oversikt over alle biologiske verdier i et utredningsområde. BioFokus bruker derfor faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelsene trenger å være, samt bruker vår kunnskap om økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper, samt når konsekvensene av konkrete tiltak skal vurderes. Vi angir i rapporten noe om usikkerheten knyttet til registreringene om denne usikkerheten er akseptabel eller ikke. Vi vil foreslå tilleggskartlegginger dersom usikkerheten er for stor.

Naturgrunnlag og eksisterende data

Berggrunnen i planområdet utgjøres av glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein og amfibolitt. Løsmassene består av et til dels tykt lag med marine hav- og fjordavsetninger. Bekkene som drenerer gjennom området er forholdsvis små med lite vannføring. I overkant går bekkene dels i rør. Planområdet grenser i nordøst mot en naturtypeavgrensning, Nordby øst (BN00011053) (figur 2). Denne lokaliteten er avgrenset som naturtypen gammel boreal lauvskog med verdi viktig (B).

Det er ifølge Artskart (Artsdatabanken og GBIF-Norge 2017) ikke registrert forekomster av rødliste- eller svartelistearter innenfor planområdet. I det hele tatt er området generelt dårlig kartlagt for langt de fleste artsgrupper.

Figur 2. Oversikt over naturtypeavgrensningen Nordby øst, BN00011053 (lysegrønn figur), ved Nordby i Rælingen kommune. Hentet fra Naturbase.

Resultater

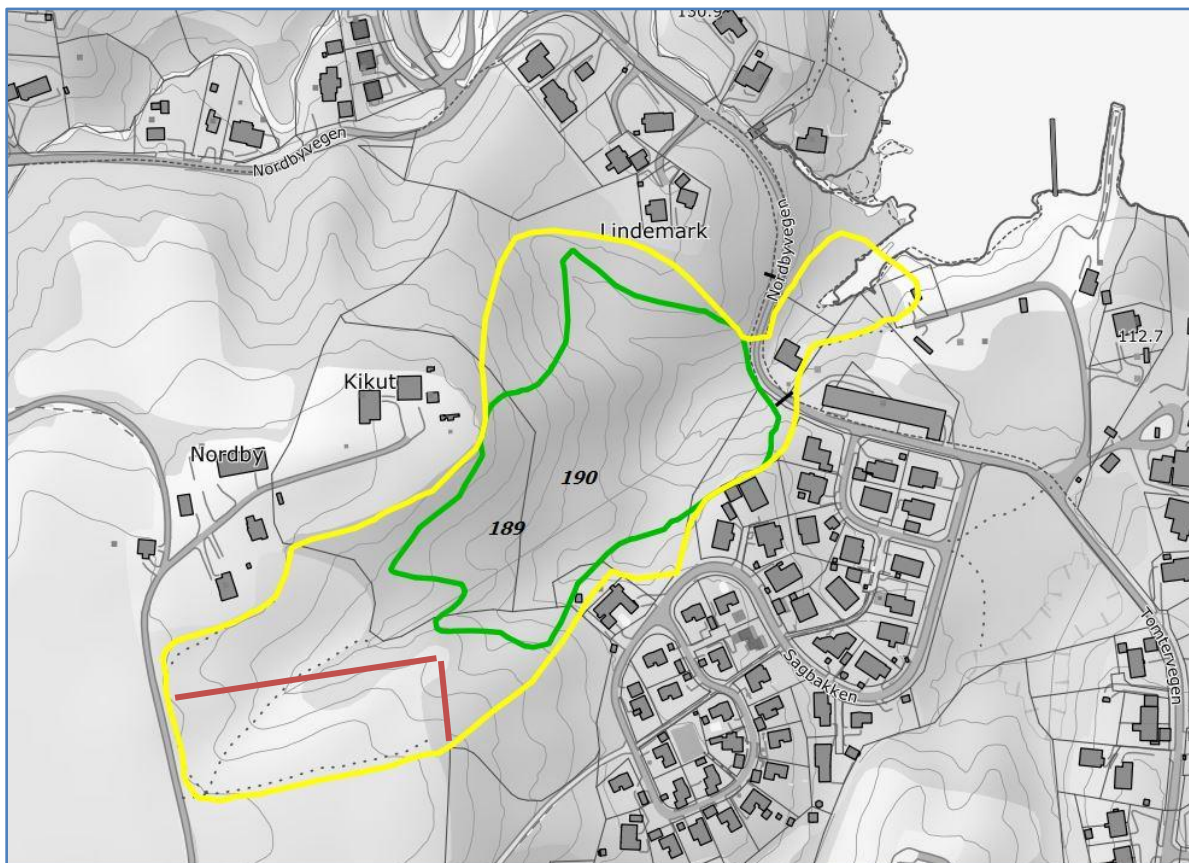
Den tidligere naturtypeavgrensningen Nordby øst (BN00011053), ble befart. Beskrivelse og avgrensning ble revidert og justert, mens typebetegnelsen er endret fra gammel boreal lauvskog til rik blandingsskog i lavlandet. Verdien som viktig (B) naturtype er opprettholdt (figur 3 og vedlegg 1). Kvalitetene til denne lokaliteten er først og fremst knyttet til et betydelig innslag av eldre og til dels grov osp og gamle hasselkjerr. I tillegg er det innslag av ask, inkludert et stort grovt hult tre (figur 4). Ask står oppført på rødlista som sårbar (VU). Enkelte funn av interessante vedboende sopp knyttet til død osp og hassel ble gjort (figur 5). Vegetasjonen kan betegnes som rik, med stedvis mye blåveis i feltsjiktet.

Ravinedalen ble kartlagt og avgrenset (figur 3, 4, 5 og 6). Lokaliteten er gitt verdi som lokalt viktig (C). Ravinedalen utgjøres av to forgreininger, hvorav hovedgreinen har en utstrekning på om lag 370 meter målt fra Tomtervegen i nedkant øst til enden ved Nordby gård i overkant vest. Det avgrensede arealet er på om lag 52 daa. Ravinedalen er en rest av et større ravinelandskap, som er påvirket og ødelagt av ulike inngrep i

overkant (jordeplaneringer, veier etc.), samt bebyggelse rundt. For dette ravinesystemet, også gammel industrivirksomhet (teglverk) i nedkant mot Øyeren. Effekten bekkene har på dette systemet i dag, vurderes som liten. Bekkene har for det meste gravd seg helt ned til berget, slik at bekkenes gravende funksjon på systemet er begrenset. På tross av en periode med mye nedbør i forkant av befaringen den 27. oktober, var vannføringen i bekkene lav. Hovedbekken sin kilde er litt uklar, men den har trolig sitt utspring fra noen mindre regulerte vann inne på åsen vest for planområdet. For beskrivelse av naturtypen, Nordby ravine, se vedlegg 1.

Resten av planområdet vurderes ikke til å ha vesentlige kvaliteter av biologisk mangfold. Planområdet grenser mot en annen mindre ravinedal, Tomtestien øst, helt i sør, i nedkant øst mellom Tomterstien og Tomterveien 2. Den øverste delen av denne ravinedalen, er imidlertid ikke intakt. De første rundt 30-40 meterne av bekken, som leder ned i ravinesystemet ved dette punktet, er ødelagt. Bekkeløpet er kanalisert og fylt med grov grus (figur 7). Denne delen vil derfor ikke inngå i avgrensningen av denne ravinedalen (Tomterstien øst) (figur 8).

Det ble ikke registrert svarteliste- eller fremmedarter under befaringen. Tidspunktet på året var i seneste laget for registrering av karplanter generelt. Det er sannsynlig at slike forekommer innenfor planområdet, spesielt bør man være oppmerksom på kanadagullris og hagelupiner. Disse og andre arter kan særlig forekomme langs veier i området, f.eks. langs Tomtersien og Tomterveien, samt i tilknytning til Nordby skole. Sannsynligvis er imidlertid fremmedart- og svartelisteartproblematikken forholdsvis liten innenfor planområdet.

Figur 3. Grønn figur viser ny justert avgrensning av naturtypen Nordby øst (164). Gul figur viser avgrensningen

til ravinedalen ved Nordby (165). Rød strek angir nordgrense for planområdet som går et godt stykke ned i den avgrensede ravinen.

Figur 4. Partier fra ravinedalen som planområdet berører. Bildet til venstre viser hamnehagen øverst i ravinedalen, mens bildet til høyre viser en gammel grov hul ask sentralt i ravinedalen. Treet befinner seg innenfor naturtypeavgrensningen Nordby øst. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 5. Bildet til venstre viser vedsoppen begerfingersopp (*Artomyces pyxidatus*) på en middels nedbrutt ospelåg, mens bildet til høyre viser signalarten hasselkjuke (*Dichomitus campestris*) på død hassel. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 6. Bildet til venstre viser et parti fra ravinedalen sentralt i avgrensningen, mens bildet til høyre viser partier fra den nederste delen mot Øyeren. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 7. Øvre deler av bekkeløpet ved Tomtersvingen/Tomterveien 2. Bekken i dette partiet er ødelagt. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 8. Oversikt over ravinedalavgrensningen Tomterstien øst (grønn linje). Denne ravinedalen er gitt verdi som viktig (B) naturtype. Gul linje viser deler av en annen avgrensning utenfor planområdet.

Oppsummering/konklusjon

Ravinedaler skiller seg fra de fleste andre naturtyper ved at det er de kvartærgeologiske og hydrologiske kvalitetene og ikke de biologiske som ligger til grunn for avgrensning og verdisetting. Mange tiltak som vil ødelegge de biologiske verdiene som for eksempel hogst, tilplantning, gjødsling etc. påvirker i liten grad ravinedalen som aktivt system. Kartfesting av en ravinedal legger derfor ingen hindringer for bruk av ravinedalen så langt denne bruken ikke påvirker selve ravinesystemet, eller andre kartlagte naturtyper (med fokus på biologiske verdier) innenfor ravineavgrensningen. Ravinedaler er aktive systemer der bekkene graver i leiren, men bekkenes gravende effekter varierer i ulike systemer. I noen ravinesystemer er denne effekten sterk, mens i andre er den liten eller ubetydelig.

Denne rapporten går ikke i detalj på hvilket omfang det planlagte tiltaket har på naturverdiene som er kartlagt. Det er imidlertid klart at planområdet til nytt idrettsanlegg med kunstgressbane strekker seg et stykke ut i ravinedalen som er avgrenset med lokal verdi, se rød strek i Figur 3. Store deler av det øverste partiet (hamnehagen) til ravinen ligger innenfor planområdet og et hvert inngrep som er med på redusere ravinearealet vil være negativt for kvalitetene til ravinedalen som er avgrenset. Gregersen vil i sitt innspill til planprosessen evaluere hvilke alternative løsninger som kan finnes for å helt unngå konflikt med ravinen eller hvordan et inngrep i ravinen kan gjøres mest mulig skånsomt.

Mange ravinesystemer, kanskje de aller fleste, er på en eller annen måte forringet i en eller annen retning av ulike typer tekniske inngrep (Jansson & Høitomt 2013, Jansson & Laugsand 2014; Gammelmo et al. 2016). Av mange raviner på Romeriket og langs Øyeren er det i dag bare rester igjen og dette er grunnen til at denne landskapstypen er rødlistet som sårbar. For å unngå at naturtypen blir ytterligere truet er det viktig at det tas hensyn i forbindelse med tiltak i tilknytning til denne naturtypen. Norge har et internasjonalt ansvar for denne landskapstypen. I mange raviner finnes dessuten viktige biologiske kvaliteter, slik som ravinedalen ved Nordby (Norby øst) er et eksempel på. En forringelse av ravinedalen som system kan også få konsekvenser for de biologiske kvalitetene knyttet til ravinesystemet. Planområdet grenser ganske tett opp til naturtypelokaliteten Nordby øst. Naturtypen er vurdert som viktig (B), hvilket tilsier at det her er viktige biologiske kvaliteter med forekomster eller potensial for interessante artsforekomster. En planering eller annet betydelig inngrep øverst i ravinesystemet kan være uheldig for de kvalitetene denne lokaliteten innehar selv om den ikke blir direkte berørt.

Fremmed- og svartelisteartproblematikken er trolig ganske liten innenfor planområdet. Det ble ikke registrert slike arter under befaringen, men slike kan også ha vært oversett. Det var seint på året, og vanskelig å kartlegge flora på en god måte. Det er sannsynlig at slike kan forekomme enkelte steder. Man bør særlig være oppmerksom på kanadagullris og lupiner. Begge disse artene er i h. t. Norsk svarteliste for arter (Gederaas et al. 2012) vurdert til arter med svært høy risiko for spredning (SE). Ved flytting av masse bør man derfor forvise seg om at slike arter ikke blir med «på lasset», slik at man på den måten unngår ytterligere spredning. Det samme gjelder tilkjørte masser, at disse er rene slik at fremmede arter ikke spres inn i planområdet.

Naturmangfoldlovens paragraf 8 om kunnskapsstatus vurderes som tilfredsstillende besvart gjennom prosjektet. Paragraf 9 om føre var prinsippet kommer derfor ikke til

anvendelse. Paragraf 10 (Økosystemtilnærming og samlet belastning) bør vurderes i denne sammenheng og er diskutert kort nedenfor.

Ravinedaler har begrenset utbredelse i Norge og er i hovedsak konsentrert til områder med tykke marine avsetninger i Trøndelag, på Ringerike, på Romerike og i Østfold. Raviner er generelt utsatt for et stort arealpress, f.eks. gjennom bakkeplanering/ oppdyrking, utfylling, plassering av overskuddsmasser, nedbygging eller vegbygging. Naturtypen ravinedal er derfor vurdert som sårbar på norsk rødliste for naturtyper. Ravinene i Fet og Sørum er vurdert til å ha blitt redusert med 20–30 % de siste 50 år (Dang & Simonsen 2015). Vi har ikke tilsvarende tall for Rælingen, men antar at det også her er et pågående utbyggingspress på gjenværende ravinedaler. Det kan derfor konkluderes med at samlet belastning på naturtypene ravinedal og ravineskog er stor, både på nasjonalt/regionalt og lokalt nivå.

All nedbygging av raviner i regionen er negativ, men det er viktigst å ivareta de mer intakte ravinene, samt A og B-lokaliteter av ravineskogene og andre naturtyper i ravinedalene. Det bør derfor i all kommunal planlegging søkes å unngå konflikter der ivaretagelse av ravinedalene blir satt opp mot andre gode formål. Dersom konflikt er unngåelig bør det søkes å tillemppe tiltaket for å minimere skadene på naturen. Det er svært vanskelig å si noe om i hvilken grad enkelttiltak som dette vil påvirke muligheten til å nå forvaltningsmålet i naturmangfoldlovens § 4 (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer: *Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig*). Det faktum at vi her har å gjøre med en naturtype som er vurdert som truet (sterk tilbakegang) tilsier at målsettingene allerede er hardt prøvet. Ytterligere reduksjon av de mest intakte ravinearealer vil gjøre det vanskeligere på sikt å nå målet.

Referanser

Artsdatabanken 2017. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Dang, H.V. og Simonsen, K.S. 2015. Ravinelandskapet i Fet og Sørums kommuner, endringer i utbredelse. Bachelor-oppgave. Høgskulen i Sogn og Fjordane.

Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper – Verdisetting av biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Gammelmo, Ø., Lønnve, O.J. & Thylén, A. 2016. Ravinekartlegging i Nes kommune 2016. BioFokus-rapport 2016-19. ISBN 978-82-8209-551-8. Stiftelsen BioFokus. Oslo

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.

Erikstad, L. 2014. Ravinedal. Miljødirektoratets veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark som skal brukes ved kartlegging 2014: Geotoper. Trondheim: Miljødirektoratet.

Henriksen, S. & Hilmo, O. 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge. Lovdata 2017. Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512>

Jansson, U. & Høitomt, T. 2013. Ravinekartlegging i Nannestad kommune 2012. BioFokus-rapport 2013-15. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Jansson, U. og Laugsand, A. E. 2014. Ravinekartlegging i Nannestad kommune 2013. BioFokus-rapport 2014-5. Stiftelsen BioFokus. Oslo

Lindgaard, A. & Henriksen, S. (Red.). 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Trondheim: Artsdatabanken.

Miljødirektoratet 2017. Naturbase. <http://geocortex.dirnat.no/silverlightviewer/?Viewer=Naturbase>

Vedlegg 1.

Naturtypebeskrivelser i henhold til DN håndbok 13

190 Nordby øst

Rik blandingskog i lavlandet – Boreonemoral blandingskog Verdi: B Areal : ca. 25 daa

Innledning: Lokaliteten ble kartlagt av BioFokus v/Ole J. Lønnve den 27. oktober 2017 i forbindelse med planlegging av idrettsanlegg ved Nordby skole i Rælingen Akershus. Lokaliteten er tidligere kartlagt som gammel boreal lauvskog med verdi som viktig (B) naturtype (Heggland 2002).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten utgjør en til dels østvendt bratt skrent på leire i et mindre ravinesystem. Lokaliteten er omgitt av dels bebyggelse og dels annen skogsmark. Et par mindre bekker drenerer gjennom lokaliteten. Berggrunnen utgjøres av glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein og amfibolitt. Løsmassene utgjøres av et til dels tykt lag med marine hav- og fjordavsetninger.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder naturtypen rik blandingskog i lavlandet med utforming boreonemoral blandingskog. Treslagvariasjonen er forholdsvis stor. Her inngår gran, osp, hassel, spisslønn, ask, rogn, bjørk og selje. Trolig finnes også noe eik innenfor avgrensningen. Enkelte eikeblader ble funnet på bakken, uten at det ble klarlagt hvilket tre de kom fra. Langs bekkene kommer det inn gråor og hegg (gråor-heggskog). I feltsjiktet dominerer lågurtvegetasjon der store tepper med blåveis inngår. Stornesle, kratthumleblom, skogsalat, gjøksyre og krossved ble også notert. Skogen er forholdsvis flersjiktet, med enkelte grove graner opp mot ca. 50 cm i diameter målt ved brysthøyde (dbh). Mye grov osp og gamle hasselkjerr står i de øvre lisidene. En svært grov todelt hul ask, med omkrets målt til omtrent 490 centimeter, ble notert. Enkelte av hasselkjerrene er gamle og grove. Moderat med dødved forekommer i partier, spesielt av osp, men også av gran og andre treslag. Det samlede arealet er omlag 21,6 daa.

Artsmangfold: Foruten ask (VU i. h. t. Norsk rødliste for arter, 2015) ble signalarten begerfingersopp registrert på en middels nedbrutt ospelåg. Denne arten er relativt uvanlig i regionen. Signalarten hasselkjuke ble registrert på gamle hasselkjerr. Flekkjuke (*Postia fragilis*) ble registrert på en granolag. Denne arten er ifølge Artskart ikke registrert i Rælingen kommune tidligere. Lokaliteten vurderes å ha potensial for interessante jordboende sopp som har mycorrhiza med spesielt hassel, og som krever baserikt substrat. I tillegg vurderes lokaliteten til å ha potensial for ulike arter, særlig biller og vedboende sopp, knyttet til dødved av spesielt osp.

Bruk tilstand og påvirkning: Lokaliteten har sannsynligvis tidligere vært benyttet til beite, men har fått stå relativt urørt i lang tid. Lokaliteten bærer noe preg av nærhet til folk og bebyggelse. Barn har trolig forsøkt å bygge hytte i det store asketreet.

Fremmede arter: Ingen registrert, men dette kan være oversett. Nærheten til bebyggelse gir erfaringsmessig ganske stor sannsynlighet for at f.eks. hageflykninger kan forekomme.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten må sees i sammenheng med forekomsten av tilsvarende lokaliteter i Rælingen og langs Øyern/Øyerndeltaet. Det er gjort en rekke funn av interessante arter i lignende miljøer andre steder i regionen.

Verdivurdering: Lokaliteten er vurdert etter DN-håndbok 13 (1997, oppdatert 2007). Lokaliteten er middels stor. Skogstrukturen er relativt god, hvilket trekker verdien opp. Spesielt det forholdsvis store innslaget av forholdsvis grove trær og dødved av osp er positivt. Elementet stort hult asketre tillegges vekt. Dette treet alene har ganske høy verdi. Funn av- og potensial for interessante artsforekomster trekker dessuten verdien i positiv retning. Samlet sett vurderes lokaliteten til en viktig (B verdi) naturtype.

Skjøtsel og hensyn: De kartlagte naturverdiene er ikke avhengig av skjøtsel for å opprettholdes og videreutvikles. Videreutvikling av gamle trær og død ved krever at hogst ikke gjennomføres innenfor de avtegnede grensene. Kartlegger anbefaler at lokaliteten settes av urørt, dvs. uten fremtidig skogbruksdrift. Råd knyttet til skjøtsel og hensyn er en veiledende anbefaling fra kartlegger om hvordan naturverdien i lokaliteten best kan tas vare på.

.....

189 Nordby ravine

Ravinedal – Ravinedal i marin leire med gjennomgående bekk Verdi: C Areal : ca. 50 daa

Innledning: Lokaliteten ble kartlagt av BioFokus v/Ole J. Lønnve den 27. oktober 2017 i forbindelse med planlegging av idrettsanlegg ved Nordby skole i Rælingen Akershus.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten utgjør rester av et større ravinesystem. Lokaliteten er omgitt av dels bebyggelse, skog og dyrket mark. Et par mindre bekker drenerer gjennom lokaliteten. Berggrunnen utgjøres av

glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein og amfibolitt. Løsmassene utgjøres av et til dels tykt lag med marine hav- og fjordavsetninger. Tomtervegen krysser lokaliteten i nedkant mot Øyeren.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder naturtypen ravedal i marin leire med bekk. Ravinedalen har en hoveddal med en mindre forgreining. Den gravende effekten bekkene har på systemet er i dag liten og bekkeløpet går delvis helt nede på berget. Bekkene er dessuten små med lite vannføring.

Ravinesystemet har en lengde på ca. 370 m målt fra Tomtervegen i øst til enden av hamnehagen ved Nordby gård i vest. Høydeforskjellen fra dalbunn til ravinrygg er opp mot 25-30 m. Det samlede arealet er omlag 52 daa. Ravinen utgjøres av beitemark og skog. Rik blandingsskog dominerer de største skogspartiene, men langs bekkene forekommer partier med gråor-heggskog. Ravinen ender i ei lite utviklet evje ved Øyeren.

Artsmangfold: Viktige artsforekomster er først og fremst knyttet til naturtypelokaliteten Nordby øst (BN00011053). Det henvises derfor til denne for beskrivelse av naturkvalitetene tilknyttet ravedalen.

Bruk tilstand og påvirkning: Et granplantefelt forekommer innenfor avgrensningen. Jordet i overkant er planert ut og Tomtervegen medfører et effektivt brudd av systemet i nedkant. Langs bekken på nedsiden av Tomtervegen står også et gammelt industribygg og bekken her er påvirket.

Fremmede arter: Ingen registrert, men dette kan være oversett. Nærheten til bebyggelse gir erfaringsmessig ganske stor sannsynlighet for at f.eks. hageflykninger kan forekomme.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en av mange ravinesystemer innenfor ravinelandskapet på Romerike generelt og i Rælingen og Øyerens vestside spesielt.

Verdivurdering: Lokaliteten er vurdert etter nytt faktaarkutkast for ravedaler, juni 2014. Ravinedalen skårer lavt på parameteren størrelse, lavt til middels på parameteren inngrepsstatus og lavt på parameteren del av større landskap (kompleksitet). Samlet sett vurderes lokaliteten til en lokalt viktig (C) naturtype.

Skjøtsel og hensyn: Inngrep som går på tvers av ravedalen eller som går i dalbunnen vil redusere de kvartærgeologiske verdiene. Det samme vil andre tiltak som hindrer vannets aktivitet i ravinesystemet. De naturlige suksjonsprosessene må få gå sin gang.

.....

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdsetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>